

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 18 stycznia 2021 r.

BADK.DPK.133.154.2020 MK

P10-93/20	Data wpływu petycji 7 września 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 18 stycznia 2021 r.

UCHWAŁA OKOLICZNOŚCIOWA

**W SPRAWIE POTĘPIENIA PRZEŚLADOWAŃ,
TORTUR ORAZ GRABIEŻY ORGANÓW
OD NIEWYRAŻAJĄCYCH NA TO ZGODY
WIĘZNIÓW SUMIENIA W CHINACH**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Monika Kniejska.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę uchwałodawczą w sprawie potępienia prześladowań, tortur oraz grabieży organów od niewyrażających na to zgody więźniów sumienia w Chinach.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autorka petycji proponuje, by państwo polskie zajęło oficjalne stanowisko w sprawie licznych przypadków łamania praw człowieka w Chińskiej Republice Ludowej, wiążących się z systematycznym pobieraniem organów od niewyrażających na to zgody więźniów sumienia, w tym od wielu osób praktykujących Falun Gong.

W opinii wnoszącej petycję, podjęcie przez Senat RP inicjatywy uchwałodawczej potępiającej takie działania „byłoby istotnym krokiem na drodze umacniania postawy społeczeństwa reprezentującego poglądy na świat i wartości moralne”.

Autorka petycji, jako przykład dostrzegania powyższego problemu przez inne państwa, organy i organizacje wskazuje Rezolucję Parlamentu Europejskiego z 12 grudnia 2013 r. w sprawie pobierania narządów w Chinach (2013/2981(RSP)), uchwałę Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej XII kadencji z 20 marca 2019 r. w sprawie petycji „Wezwanie do zakończenia prowadzonego przez reżim ludobójstwa praktykujących Falun Gong w Chinach” oraz „Uaktualniony Raport w sprawie zarzutów o pozyskiwanie narządów wewnętrznych od praktykujących Falun Gong w Chinach” z 1 stycznia 2007 r. przygotowany przez Davida Kilgour i Davida Matas.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie pobierania narządów w Chinach (2013/2981(RSP)), w której odniesiono się do nielegalnego pobierania organów do przeszczepów w Chinach:

1) wyrażono głębokie zaniepokojenie z powodu stałych wiarygodnych doniesień o systematycznym, usankcjonowanym przez państwo pobieraniu organów od niewyrażających na to zgody więźniów sumienia w Chińskiej Republice Ludowej, w tym od wielu osób praktykujących Falun Gong¹ uwięzionych za przekonania religijne, a także od członków innych mniejszościowych grup wyznaniowych i etnicznych;

¹ **Falun Gong** (inna nazwa **Falun Dafa** – Wielkie Prawo Koła Praw) – chińska praktyka duchowa, która łączy medytację i ćwiczenia Qigong z filozofią moralną opartą na zasadach Prawdy (*Zhen*), Życzliwości (*Shan*) i Ciepłowości (*Ren*).

2) wezwano rząd Chińskiej Republiki Ludowej do natychmiastowego zaprzestania praktyk polegających na pobieraniu organów od więźniów sumienia oraz członków grup wyznaniowych i etnicznych, podkreślając, że stopniowe wycofywanie się z pobierania narządów od więźniów na których wykonano egzekucję jest nie do przyjęcia;

3) wezwano Unię Europejską i jej państwa członkowskie do potępienia nadużyć dotyczących transplantacji w Chinach oraz uczulania na tę kwestię obywateli państw członkowskich podróżujących do Chin, przeprowadzenia pełnego i przejrzystego dochodzenia w sprawie praktyk związanych z transplantacją organów w Chinach oraz ścigania osób zamieszanych w takie nieetyczne praktyki;

4) wezwano chińskie władze do rzeczowego wyjaśnienia specjalnemu sprawozdawcy ONZ ds. tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania lub karania i specjalnemu sprawozdawcy ONZ ds. wolności wyznania i przekonań, skąd pochodzi nadwyżka organów w związku ze wzrostem liczby operacji przeszczepu narządów i umożliwienia im przeprowadzenia dochodzenia w sprawie praktyk związanych z transplantacją w Chinach;

5) wezwano do niezwłocznego uwolnienia wszystkich więźniów sumienia w Chinach, w tym osób praktykujących Falun Gong.

Oświadczenie pisemne nr 0048/2016 w sprawie powstrzymania procederu pobierania narządów od więźniów sumienia w Chinach (złożone na podstawie art. 136 Regulaminu Parlamentu Europejskiego) podpisane przez 414 eurodeputowanych, wpisane do Protokołu z 12 września 2016 r.

Sygnatariusze, powołując się na Konwencję przeciwko handlowi ludzkimi narządami w celu penalizacji nielegalnego przeszczepiania narządów, przyjętą przez Radę Europy w dniu 9 lipca 2014 r., zwrócili uwagę na usankcjonowane przez Chińską Republikę Ludową przypadki mimowolnego pobierania narządów od więźniów sumienia. Wiarygodne informacje na ten temat pochodzą od wielu osób praktykujących Falun Gong (medytacje i ćwiczenia uspokajające), ale także od Ujgurów, Tybetańczyków i chrześcijan.

Europosłowie w deklaracji pisemnej podkreślili, że wspólnota międzynarodowa zdecydowanie potępiła ten proceder, wskazali na potrzebę podjęcia natychmiastowych działań przeciwdziałających handlowi ludzkimi narządami.

Eurodeputowani z różnych krajów i grup politycznych, wezwali Komisję Europejską i Radę UE do wdrożenia rezolucji Parlamentu z dnia 12 grudnia 2013 r. w pobierania organów w Chinach oraz przedłożenia sprawozdania w tej sprawie.

Uchwała Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej XII kadencji z 20 marca 2019 r. w sprawie petycji nr 11/18 „Wezwanie do zakończenia prowadzonego przez reżim ludobójstwa praktykujących Falun Gong w Chinach” (druk senacki nr 265/11) podjęta na 7. posiedzeniu w dniu 20 marca 2019 r.

Senat przyjmując treść petycji do wiadomości, zwrócił się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej z wnioskiem o szczegółowe sprawdzenie informacji przedstawionych w petycji podpisanej przez ponad 37 tysięcy osób oraz przedstawienie Izbie informacji o rozwoju stosunków pomiędzy praktykującymi Falun Gong i rządem Chińskiej Republiki Ludowej.

Senat Parlamentu Republiki Czeskiej w uchwale dotyczącej przedmiotowej petycji:

1) wyraził zaniepokojenie, że organy państwowe Chińskiej Republiki Ludowej w sposób poważny naruszają prawa człowieka i prawa obywatelskie członków mniejszości narodowych żyjących w Tybetańskim Regionie Autonomicznym i Regionie Autonomicznym Sinciang oraz zadeklarował wsparcie dla członków tych mniejszości narodowych i grup religijnych oraz ich rodzin;

2) wezwał rząd Republiki Czeskiej do skierowania wezwania do rządu CHRL w sprawie: natychmiastowego zaprzestania prześladowań swoich obywateli z powodu ich wiary lub przynależności etnicznej; uwolnienia swoich obywateli umieszczonych w więzieniach i reedukacyjnych obozach pracy z powodu ich poglądów politycznych, wiary lub przynależności etnicznej; przestrzegania Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, który podpisał dnia 5 października 1998 roku, a także do jego ratyfikacji;

3) wezwał prezydenta Republiki Czeskiej, premiera, ministra spraw zagranicznych, przewodniczącego Senatu Parlamentu Republiki Czeskiej – by w ramach jednolitej polityki zagranicznej w rozmowach z przedstawicielami Chińskiej Republiki Ludowej konsekwentnie stosowali powyżej wskazane zasady.

Interpelacja poselska nr 10998 z 9 marca 2017 r. w sprawie zbrodniczych nadużyć w pobieraniu narządów do transplantacji w Chinach i zapobiegania sprowadzania tych organów do Polski.

Posłanka Barbara Bubula, odnosząc się do zaleceń zawartych w rezolucji PE z dnia 12 marca 2013 r. oraz w związku z opublikowanym w 2016 r. raportem pt. ”Krwawe żniwo. Rzeź.²” zawierającym informacje o udokumentowanych ponad 1 500 000 przypadkach osób

² Autorzy: D. Kilgour – były Sekretarz Stanu ds. Azji i Pacyfiku w rządzie Kanady oraz D. Matas – prawnik z Winnipeg specjalizujący się w sprawach z dziedziny prawa człowieka na arenie międzynarodowej.

zabitych w Chinach na zamówienie na przeszczepy w Chinach, skierowała do Ministra Zdrowia następujące zapytania:

1) czy do Polski są sprowadzane z CHRL jakiegokolwiek organy, tkanki, komórki w celach innych niż transplantacyjne (do celów naukowych, szkoleniowych, jakiegokolwiek)?

2) czy Polska prowadzi współpracę medyczną, badawczą, szkoleniową z jakąkolwiek placówką na terenie CHRL, która uczestniczy w grabieży narządów od żywych ludzi albo z pracownikami, współpracownikami tych instytucji?

3) czy polskie prawo w pełni skutecznie zapobiega turystyce transplantologicznej do CHRL? Jeśli tak, to w jaki sposób?

4) czy polskie prywatne kliniki mogą sprowadzać z zagranicy organy do przeszczepu oraz lekarstwa bez zgody Ministerstwa Zdrowia oraz Poltransplantu? Jeśli tak, to jak temu można zapobiec?

5) jakie działania resort zamierza powziąć, żeby polskie prawo w jasny i jednoznaczny sposób skutecznie zabezpieczało Polskę przed jakimkolwiek uczestnictwem w procederze grabieży narządów, który od 17 lat trwa w CHRL?

W odpowiedzi z dnia 26 kwietnia 2017 r. podsekretarz stanu Katarzyna Głowala z Ministerstwa Zdrowia przedstawiła następujące wyjaśnienia.

Z danych pozyskanych od uczelni oraz medycznych instytutów badawczych wynika, że nie sprowadzają organów, tkanek oraz komórek z terytorium Chińskiej Republiki Ludowej, a także nie współpracują z placówkami chińskimi uczestniczącymi w grabieży narządów od żywych ludzi albo z ich pracownikami oraz współpracownikami.

Trzy polskie uczelnie medyczne: Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Uniwersytet Medyczny w Łodzi oraz Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach zawarły umowy z uniwersytetami chińskimi w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wymiany studentów oraz współpracy naukowo-badawczej. Ponadto, Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Katowicach podpisało porozumienie o współpracy z przedstawicielstwem chińskiego Uniwersytetu Południowego w Hunan dotyczące metody „Autologicznego Przeszczepu Chondrocytów” badanej od 2005 r., zgłoszonej w Urzędzie Patentowym (Patent nr 213865 z dnia 16 maja 2013 r.).

Resort odnosząc się do pytania dotyczącego skuteczności rozwiązań prawnych w zapobieganiu turystyce transplantacyjnej do Chin wyjaśnił, że polski system prawny nie daje możliwości zapobieżenia wyjazdom zagranicznym w celu realizacji świadczeń zdrowotnych. Taki mechanizm, zarówno z prawnego jak i praktycznego punktu widzenia

byłby niezwykle trudny do stworzenia, bowiem potencjalny biorca nie jest zobowiązany do informowania polskich władz o zamiarze poddania się procedurze transplantacyjnej poza granicami kraju. Jednakże ze względu na stopień złożoności tych procedur: długi i skomplikowany proces kwalifikacji dawcy, przebieg operacji, długotrwały proces opieki nad biorcą po przeszczepie, wydaje się mało prawdopodobne aby wykonywanie świadczeń które są niezwykle kosztochłonne stanowiło realny problem.

Odpowiadając na pytanie o zasady sprowadzania przez prywatne kliniki organów do przeszczepu oraz lekarstw z zagranicy, poinformowano, że nie jest możliwe legalne sprowadzenie leków z zagranicy bez zachowania procedury określonej w ustawie z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne oraz bez wiedzy Ministerstwa Zdrowia.

Z kolei, kwestie dotyczące sprowadzania narządów do przeszczepu reguluje ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, która dopuszcza taką możliwość, z zastrzeżeniem kontroli sprawowanej przez „Poltransplant. Centrum Organizacyjno-Koordinacyjne ds. Transplantacji”.

W podsumowaniu odpowiedzi na interpelację poselską resort podkreślił, że w jego ocenie system transplantacyjny w Polsce wraz z procedurami jego nadzoru jest sprawny i wiarygodny. Przyjęte w tym zakresie regulacje prawne gwarantują poszanowanie prawa, w tym praw człowieka i praw pacjenta, eliminują ryzyko wystąpienia procederu handlu ludźmi. Dodatkowym zabezpieczeniem jest związanie przepisami prawa UE oraz wiążącymi Polskę normami prawa międzynarodowego.

INFORMACJE DODATKOWE:

Handel ludźmi, a tym samym nielegalny obrót tkankami, narządami i komórkami jest zjawiskiem globalnym kształtowanym przez lokalne standardy socjalno-ekonomiczne. Ma on miejsce w krajach i regionach, z których pochodzą dawcy gotowi uczestniczyć w procederze nielegalnego handlu tkankami ludzkimi, takich jak: Chiny, Filipiny, Pakistan, Egipt, Kolumbia, Nepal i Pakistan. Do popularnych kierunków turystyki transplantacyjnej zalicza się: Turcję, Indie, Chiny, RPA, Argentynę, Brazylię i Izrael. W blisko połowie przeszczepów przeprowadzanych corocznie na Filipinach biorcami są cudzoziemcy, w przypadku Pakistanu wskaźnik jest jeszcze większy.

Rząd Chińskiej Republiki Ludowej potwierdził stosowanie praktyk zamawianych egzekucji polegających na ustalaniu kolejności wykonywania wyroku kary ostatecznej w zależności od grupy krwi więźnia bądź zgodności tkankowej. Pozyskane w ten sposób organy kierowano na potrzeby procedur transplantacyjnych.

Metod przeciwdziałania temu zjawisku należy poszukiwać na płaszczyźnie ekonomicznej, prawnej i medycznej. Istotą problemu jest regulacja systemu zaspokajania wzrastającego popytu na narządy, tkanki i komórki ludzkie. Ograniczenie ilości dostępnych legalnie stymuluje wzrost cen w obrębie działalności przestępczej, co podnosi atrakcyjność nielegalnych procedur oraz stymuluje udział w rynku nowych podmiotów.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz